

Kada je Naftna industrija Srbije (NIS) nedavno potvrdila da odustaje od ulaganja u novosadsku rafineriju, a u medijima odjeknula vest da Rusija odustaje od izgradnje Južnog toka, javnost se sa pravom zapitala da li su ispunjene sve obaveze ruskog partnera. I dok Gasprom tvrdi da jeste, bivši ministar za energetiku Petar Škundrić izjavio je da NIS nije zaokružio svoju investicionu obavezu. Jedinu pouzdan odgovor na to mogu dati izveštaji revizora, koje u Ministarstvu rudarstva i energetike - ne poseduju. U međuvremenu, u MUP-u je za VOICE potvrđeno da je istraga o privatizaciji NIS-a i dalje u toku. Iz Vojvodine, pak, stižu zahtevi da se napravi revizija naftno-gasnog aranžmana i ukazuje da NIS, uprkos svemu, i dalje ima povlašćen položaj u pogledu plaćanja rudne rente i da se zakoni Srbije na tu kompaniju i dalje ne primenjuju, zbog čega se u budžet Srbije uplaćuje znatno manje sredstava.

Kada su pre sedam godina predstavnici Srbije i Rusije potpisali Sporazum o saradnji u oblasti naftne i gasne privrede, na samom početku definisana je realizacija tri projekta. Strane potpisnice sporazumele su se da će pružiti pomoć oko izgradnje magistralnog gasovodnog sistema iz Ruske Federacije kroz Crno more i teritoriju Srbije za tranzit i isporuke prirodnog gasa u druge zemlje Evrope, koji je popularno nazvan Južni tok. Sporazumom je predviđena i izgradnja podzemnog skladišta gasa "Banatski Dvor" i rekonstrukcija i modernizacija tehnološkog kompleksa koji pripada NIS-u.

U slučaju izmena zakonodavstva Srbije koje bi dovele do pogoršanja položaja ruske strane, predviđena je primena zakonodavstva koje je važno na dan potpisivanja ugovora, odnosno zakonodavstva iz 2008. godine. To je ujedno i objašnjenje za povlašćeni položaj NIS-a kada je reč o rudnoj renti, koja po zakonima Srbije iznosi sedam odsto, a za tu kompaniju još uvek po starom zakonu - samo tri, iako je istim Sporazumom definisano da se odredbe o primeni starog zakonodavstva primenjuju "isključivo u odnosu na oporezivanje delatnosti na realizaciji navedenih projekata", odnosno na izgradnju Južnog toka, podzemnog skladišta gasa i modernizaciju kompleksa NIS-a, a ne i na eksploataciju gasa i nafte.

Iste godine, tadašnji ministar rudarstva i energetike u Vladi Mirka Cvetkovića Petar Škundrić i predstavnik ruskog Gasprom njefta potpisali su i Ugovor o prodaji i kupovini akcija NIS-a. Umesto da se ugovorom dodatno definišu projekti dogovoreni Sporazumom, taj dokument predviđa Investicionu obavezu Gasproma, koji je trebalo da obezbedi 500 miliona evra NIS-u putem zajmova za posebnu namenu, a u cilju sprovođenja Programa rekonstrukcije i modernizacije (PRM) tehnološkog kompleksa NIS-a. Taj program je trebalo da bude završen do kraja 2012. godine, a dve strane su se ugovorom obavezale da će imenovati revizora koji će na svakih 12 meseci pripremiti izveštaj o ispunjenosti Investicione obaveze, odnosno utvrditi da li Gasprom poštuje svoje obaveze. Kršenje Investicione

obaveze, prema ugovoru, predstavlja osnov za njegov raskid.

Pokrajinski sekretar za energetiku Nenad Stanković istakao je u izjavi za VOICE da ta institucija nema informaciju da je nadležno ministarstvo imenovalo revizora i da su urađeni izveštaji o ispunjenju Investicione obaveze Gasproma. Pokrajinski sekretar je objasnio i da resorni vojvođanski sekretarijat nije zadužen, ni imenovan za praćenje izvršenja Investicione obaveze.

Stanković je podsetio i da je realizacija projekta izgradnje Južnog toka, predviđenog Sporazumom, a koji se kasnije u Ugovoru i ne spominje, dovedena u pitanje i ocenio da su sporne i rekonstrukcija i modernizacija tehnološkog kompleksa.

“Smatramo da bi navedeni Sporazum trebalo da bude predmet ponovnog razmatranja od strane Skupštine Srbije”, ocenio je pokrajinski sekretar.

Stanković je u maju ove godine uputio Ministarstvu rudarstva i energetike zahtev za tumačenje odredbi Energetskog sporazuma i to u delu koji se odnosi na oporezivanje, odnosno na plaćanje rudne rente. U zahtevu koji je upućen Beogradu ističe se da NIS i dalje plaća naknadu za korišćenje mineralnih sirovina (rudnu rentu) po starom zakonu i u visini od tri odsto, te da se ta kompanija poziva i dalje na Sporazum, koji, između ostalog, predviđa i izgradnju Južnog toka.

Pokrajinski sekretar je dao i svoje mišljenje u kojem se ističe da eksploatacija nafte i gasa nikako ne spada u delatnost tri projekta predviđena Sporazumom - Južni tok, skladište podzemnog gasa i modernizacija tehnološkog kompleksa, te se na tu aktivnost NIS-a ne mogu primeniti odredbe po kojima ta kompanija plaća rudnu rentu po starom zakonu i samo tri odsto.

Ministar energetike Aleksandar Antić, međutim, odbio je da protumači odredbe Sporazuma. On je u odgovoru Pokrajinskom sekretarijatu za energetiku naveo da je zahtev potrebno “upodobiti” zakonskim odredbama, odnosno da je potrebno da ga Skupštini Srbije podnese Skupština Vojvodine.

Antić je dodao i da ministarstvo, na čijem je čelu, daje mišljenja o primeni odredaba zakona i drugih akata iz svoje nadležnosti, ali i da “mišljenja organa državne uprave nisu obavezujuća”.

NIS nije zaokružio svoju investicionu obavezu

Nekadašnji ministar rudarstva i energetike u Vladi Mirka Cvetkovića i potpisnik ugovora o prodaji NIS-a Petar Škundrić izjavio je da NIS nije zaokružio svoju investicionu obavezu, iako je taj posao trebalo da bude završen još 2012. godine, a neispunjenost je uslov za raskid ugovora sa Gaspromom. Škundrić je na marginama Međunarodnog foruma o čistim energetske tehnologijama za VOICE rekao da je NIS-u ostalo još da završi poslove oko

rekonstrukcije rafinerije Novi Sad.

“Sve ostalo NIS je uradio. Uradio je i više od toga i ulazio je u nove investicione zahvate, kao što je duboka prerada nafte i tako dalje, što nije bilo predviđeno ugovorom, kao što njime nisu bili predviđeni svi investicioni zahvati, uključujući i istraživanja novih naftnih polja, obezbeđivanje sopstvenih rezervi nafte i tako dalje”, objasnio je Škundrić.

Nekadašnji ministar, koji je sada predsednik Nacionalnog naftnog komiteta Srbije, dodao je i da je uveren da će NIS uraditi mnogo više od onoga što je ugovoreno.

Nekadašnji ministar, koji je sada predsednik Nacionalnog naftnog komiteta Srbije, dodao je i da je uveren da će NIS uraditi mnogo više od onoga što je ugovoreno.

“Ja očekujem da bi trebalo da negde u narednih pet godina NIS ne samo zaokruži svoju obavezu nego da napravi i iskorak dalje u pravcu širenja svog portfolia, što je i započeo, u pravcu pronalazjenja novih nalazišta nafte, ne samo u Srbiji već i u regionu, jer su istraživanja u toku i u Mađarskoj, i u Rumuniji, i u Republici Srpskoj. I jako je značajno da NIS u regionu dođe i do novih izvorišta nafte. NIS je izašao i sa svojom maloprodajnom mrežom, takođe u susednoj zemlji i tako povećao izvoz derivata iz Srbije u zemlje okruženja”, kazao je Škundrić.

Prema njegovoj oceni, kada bi Srbija imala još dve kompanije kao što je NIS, država bi mogla odmah da konsoliduje svoje finansije i stvori dovoljno sredstava za dalji razvoj, a ne samo za, kako je rekao, zadovoljenje neophodne društvene potrošnje i ukupne potrošnje u Srbiji.

Na pitanje da li bi i danas bio potpisnik istog ugovora, Škundrić je poručio da i u današnjim okolnostima Srbija ne bi mogla da napravi bolji ugovor. “Ja nisam bio zagovornik prodaje opštih narodnih dobara, ali sam bio disciplinovani izvršilac onoga što je država, odnosno Vlada Srbije, već dogovorila kroz naftno-gasni aranžman i u tom smislu sam bio i potpisnik ugovora”, istakao je bivši ministar.

Na pitanje da li odustajanje od Južnog toka može da promeni značaj Srbije u srpsko-ruskom energetske odnosu, nekadašnji ministar je ocenio da odustajanje od Južnog toka ne znači odustajanje od određenog gasovoda koji će, kako je naveo, dopremiti gas u ozbiljnim količinama i Srbiji.

“I naša zemlja treba i biće tranzitna za taj gas koji bude dolazio iz ruskih izvorišta. Ukoliko je Nemačka mogla u ovim kriznim situacijama sa Rusijom da se dogovori za drugi krak Severnog toka, znam da Rusija nije odustala u potpunosti od Južnog toka, već od varijante koja je bila planirana i očekujem da ćemo u bližoj budućnosti imati alternativno rešenje za Južni tok”, poručio je Škundrić.

Ruska kompanija je 2012. godine saopštila da je ispunila svoju Investicionu obavezu.

“Ukupna investiciona ulaganja kompanije Gazpromnjeft u modernizaciju i rekonstrukciju rafinerijskog kompleksa kompanije NIS i poboljšanje ekološke bezbednosti proizvodnih procesa kompanije od 2009. godine dostigla su iznos predviđen kupoprodajnim ugovorom – 500 miliona evra”, pisalo je u tadašnjem saopštenju Gazproma, objavljenom na sajtu NIS-a. U njemu se objašnjava da ključni element programa modernizacije predstavlja izgradnja kompleksa za laki hidrokreking i hidroobradu u Rafineriji nafte Pančevo, koji je svečano otvoren krajem te godine.

Mediji su prilikom puštanja u rad tog kompleksa u Pančevu preneli i da je u taj posao uloženo 547 miliona evra, koliko je iznosila i celokupna Investiciona obaveza Gazproma, iz čega, ukoliko je ruski partner zaista ispunio svoje obaveze, proizlazi da Srbija nije uopšte insistirala na modernizaciji i novosadske rafinerije, odnosno da rafinerija Novi Sad uopšte nije obuhvaćena ugovorom.

NIS je za novosadski Dnevnik nedavno potvrdio da nije izvesno kada će u rafineriji nafte u Novom Sadu početi modernizacija postrojenja. Ta kompanija je objasnila da je plan za novosadsku rafineriju ranije podrazumevao investiciju vrednu 130 miliona evra i izgradnju kompleksa za proizvodnju baznih ulja, ali da u složenim uslovima u kojima naftne kompanije trenutno posluju, imajući u vidu pad cene sirove nafte na svetskom tržištu, NIS trenutno traži mogućnost optimizacije projekta u cilju povećanja efikasnosti.

U novosadskoj rafineriji krajem oktobra 2012. godine započet je proces pripreme za izgradnju moderne fabrike. Tada je najavljeno da će iz naftnog postrojenja u Novom Sadu na tržište biti plasirana bazna ulja širokog spektra i da će rafinerija u Novom Sadu biti stavljena u red veoma retkih postrojenja u svetu, a da bi nakon modernizacije ona bila jedinstvena u ovom delu Evrope.

MUP: Istraga u toku

Ministarstvo unutrašnjih poslova Srbije formiralo je prošle godine radnu grupu koja radi na ispitivanju eventualnih zloupotreba prilikom prodaje NIS-a ruskoj kompaniji.

Kako je u MUP-u potvrđeno za VOICE taj predistražni postupak je još uvek u toku. U odgovoru MUP-a se dodaje i da je zahtev za prikupljanje potrebnih obaveštenja MUP-u dostavilo Više javno tužilaštvo u Beogradu.

izvor: voice.org.rs